

Besedilo: Tatjana Dvoršak

»Kdor hoče koga vneti, mora sam goreti«

Intervju z Majdo Jecelj, častno članico Društva
klavirskih pedagogov Slovenije – EPTA

Majda Jecelj se je rodila leta 1939 v Mariboru očetu Jožetu Vajngerlu, šoferju in avtomehaniku, ter materi Tereziji – Zinki roj. Slana, delavki v tekstilni tovarni. V času II. svetovne vojne je bil oče prisilno mobiliziran v nemško vojsko; bil je stacioniran v Franciji in junija 1944 s skupino Slovencev dežertiral ter se pridružil francoskemu odporu. Mati je kot kurirka, kasneje pa kot partizanka sodelovala v NOB. Po srečnem povratku obeh staršev po koncu vojne se je družina vrnila v Maribor, kjer je Majda začela obiskovati osnovno šolo. Oče je izhajal iz glasbene

družine; dedek Ivan je bil organist, stric Albin Weingerl (1923–2010) je po vojni končal študij kompozicije, poučeval NOG in kitaro na GŠ v Medvodah in na Srednji glasbeni in baletni šoli Ljubljana ter bil ravnatelj glasbenih šol v Trbovljah in Kamniku, vse življenje pa je komponiral. Njegova zapuščina je bila lani predana v NUK.

Dedek Ivan je Majdi podaril harmoniko; njeno prvo glasbeno šolanje se je začelo pri učitelju harmonike Jožetu Matjašiču in je trajalo le nekaj mesecev. Zatem je začela obiskovati glasbeni pouk pri Srednji glasbeni šoli Maribor.

Nadaljevanje njene poti nam razkriva intervju.

Poznam jo že desetletja. V začetku osemdesetih, ko sem bila še učiteljica začetnica, mi je kot ravnateljica s svojo avtoriteto in predanostjo vzbujala rahlo tremo. Vendar sta njena toplina in iskrenost premagali mojo zadrego. Z leti sva se zelo zblížali.

Tokrat sva se srečali v prijetnem ambientu gledališke kavarne v Mariboru. Prišla je nasmejana in polna vtisov, ki jih je prinesla z obiska zadnjega koncerta. Razgovorila se je o svojih spominih, oživljala obdobja, ki se jih, nekaterih, tudi sama spominim. V mojem spominu je osvežila pozabljene zgodbe in z resničnimi anekdotami humorно opisala tudi kakšno manj prijetno izkušnjo.

Ne poznam nikogar, ki bi tako vestno sledil najrazličnejšim glasbenim dogodkom. S svojim navdušenjem nad živo glasbo poudarja odgovornost nas učiteljev, da s svojim zgledom vplivamo na kulturno ozavešcanje.

Spadate v generacijo »mojih učiteljev«. Kako se je vaša glasbena pot sploh začela?

Leta 1948 me je mama peljala na tedanjo Glasbeno šolo pri Srednji glasbeni šoli Maribor. Sprejemni preizkus sem opravila kar pri ravnatelju prof. Otonu Bajdetu; posluš je bil dober, zato mi je predlagal, da bi se učila violino. Odločno sem odklonila, saj sem se želela učiti klavir. In tako se je začelo. Po treh mesecih obiskovanja nauka o glasbi, ki se je tedaj imenoval solfeggio, sem bila razporejena k novi, mladi učiteljici klavirja, Miri Cvetko. Bila sem njena prva učenka in ona moja prva učiteljica. Vendar veselje ni dolgo trajalo: po dveh mesecih sem nehala obiskovati glasbeno šolo. Mamo so zaprli, oče je hudo bolan ležal v bolnišnici, zame pa je eno leto skrbela stara mama.

Po povratku obeh staršev sem nadaljevala svoje glasbeno šolanje pri učiteljici Ivanki Lipoglavšek in nadoknadila izgubljeno leto. Sledila je srednja stopnja, kjer sem bila v razredu dr. Romana Klasinca, obenem pa obiskovala II. gimnazijo ter oboje leta 1958 uspešno končala z maturo in zaključnim izpitom.

Ste redna obiskovalka koncertov. Kako je bilo v času vašega šolanja, ste imeli to možnost?

To so bili časi, ki jih že davno ni več. Že s štirinajstimi leti smo začeli redno obiskovati koncerte in operne ter baletne predstave. Imeli smo gledališki abonma in dovoljenje, da smo lahko po določeni uri – pozimi ob 20. in poleti ob 21. – s koncertov in predstav odhajali domov. Tako smo vso glasbo, ki smo jo spoznavali, doživljali v živo in ne kot glasbo iz konzerve, iz različnih naprav, kot danes. Tedaj ni bilo na voljo nobenih naprav za reprodukcijo. Tudi na Srednji glasbeni šoli niso imeli gramofona, da bi lahko pri pouku zgodovine glasbe poslušali kakšen primer.

V tistem času in zares skromnih razmerah sem v živo, na koncertih

Majda Jecelj s svojimi učenci iz Glasbene šole Ruše

spoznala veliko dobrih glasbenih del in odlične, svetovno znane glasbenike ter orkestre, ki so poleg številnih domačih redno nastopali v Mariboru. Seznanila sem se tudi z večino opernih in baletnih del železnega repertoarja v stari dvorani mariborskega gledališča. Koncerti in predstave so za nas, srednješolce, ogromno pomenili in nas vzgajali in ljubezni do glasbe, kar je najpomembnejša motivacija za vsakega bodočega glasbenika.

Se mogoče spomnite svojega prvega obiska koncerta?

Spomin na prvi koncert, ki sem ga desetletna doživela v Kazinski dvorani SNG Maribor, je še vedno zelo živ. Ravnatelj Bajde nas je obiskal pri pouku in naročil, da naj neko nedeljo ob 10. uri pridemo na koncert s starši. Seveda smo ga poslušali – in na oder je tisto nedeljsko jutro prišel sloviti violončelist Antonio Janigro – ravnateljev prijatelj – ter nam zaigral dve Bachovi Suiti za violončelo solo. Bilo je nepozabno, še vedno pomnim prelepi, svilnati zvok njegovega instrumenta. Nekaj let pozneje, kot srednješolka, sem v Unionski dvorani v

Mariboru A. Janigra še enkrat poslušala kot solista v Dvořákovem *Koncertu za violončelo* s Češko filharmonijo z legendarnim dirigentom Karlom Ančerlom.

Bili ste učiteljica klavirja in kasneje ravnateljica Srednje glasbene in baletne šole Maribor. Kje je bila vaša prva zaposlitev?

Leta 1962 sem bila absolventka AG v Ljubljani in se zaposlila kot učiteljica klavirja na Glasbeni šoli v Trbovljah. Dobila sem razred učenk in učencev učitelja g. Filipa Križnika, ki se je upokojil; bila sem edina učiteljica klavirja na šoli. Po dveh letih dokaj pestrih izkušenj – med drugim sem vodila tudi komorno skupino in nekaj časa nadomeščala zborovodjo na pevskih vajah Trboveljskih slavčkov – sem se vrnila v Maribor in se zaposlila na Glasbeni šoli. V tem času sem končno opravila diplomu na Akademiji za glasbo v Ljubljani – pri pripravi nanjo mi je pomagal prof. Anton Ravnik. Leta 1970 sem uspešno opravila tudi strokovni izpit.

Pogoji za delo v začetku sedemdesetih, ko sem sama obiskovala glasbeno šolo, so bili neprimerljivi z današnjimi. Nam lahko podate lastne izkušnje iz teh časov?

Tedaj sem se ob začetku šolskega leta prostovoljno javila, da bom poleg svoje obveze dvakrat na teden poučevala tudi v dislociranem oddelku GŠ v Lenartu v Slovenskih goricah, kjer so bili pogoji za delo zelo slabi in malo učencev: pri klavirju jih je bilo 8, pri harmoniki pa 12. Največje presenečenje zame je bilo prvi dan, ob delitvi urnika. V veliki osnovnošolski učilnici ni bilo klavirja! Čez teden dni so iz šole v Mariboru za poučevanje pripeljali star klavir z dunajsko mehaniko. Prvi dve leti so moje učenke po pouku prihajale vadit klavir kar v šolo, saj je instrument za vajo doma imela ena sama.

Kakšen pomen je imela glasbena šola v tako majhnem kraju?

Oddelek glasbene šole v Lenartu se je v času do leta 1980 razvil in pomnožil. Leta 1978 sem napredovala v vodjo tega oddelka; tedaj so kolegi iz mariborskega Centra za glasbeno vzgojo že prihajali poučevat trobila, pihala in kitaro; ustanovljen je bil pihalni orkester. Nobena svečanost ali proslava ni minila brez nastopa učencev glasbene šole. Skrbela sem tudi za to, da se je v času desetih let iz lenarškega oddelka v mariborsko srednjo glasbeno šolo vpisalo kar 6 mojih učenk. Na tak lep način je bil izpolnjen tudi prvotni namen prevzema dislociranega oddelka in skrbi zanj: povečal se je vpis na SGŠ v Mariboru. Danes je Glasbena šola Lenart odlična glasbena šola, ki pokriva področje Slovenskih goric;

obiskuje jo 240 učencev, ima tudi oddelka za godala in balet. Učenci žanjejo uspehe na regijskih in državnih tekmovanjih, nekateri nadaljujejo študij glasbe na domačih in tujih akademijah. Če šola ne bi delovala, bi marsikateri talent ostal brez možnosti za razvoj svojih sposobnosti. V tem vidim velik pomen glasbenih šol tudi v drugih manjših krajih.

okolje zvočno onesnaženo, da prevladujeta hrup in mnogokrat cenena, pretirano glasna neumetniška glasba, ki komaj zasluzi to ime. Zasičenost s hrupom je tudi eden od vzrokov za zmanjšano zanimanje za koncerte umetniške glasbe. Zahtevna naloga učiteljev pa je motiviranje za obiskovanje koncertov v živo z vzgledom, ne le z besedami vzpodbude.

Z občnega zbora Društva klavirskih pedagogov Slovenije – EPTA na Klavirskih dnevih v Velenju (2002)

Kaj pa pomen glasbe v sodobni družbi?

Odnos do žive glasbe je silno pomemben, danes morda še bolj kot nekoč. Privzgojiti odnos in veselje do glasbe je najpomembnejša naloga učitelja. Menim, da na tem poslanstvu temelji naše glasbeno šolstvo.

Gotovo na tem področju še prav posebej velja znani izrek: »Kdor hoče koga vneti, mora sam goreti.« Iz lastne izkušnje vem – prvi vzor sta ravnatelj in učitelj. Če obiskujeta koncerte, bosta motivirala učence in dijake, v nasprotnem primeru pa ne.

Upoštevati je treba, da je od začetka mojega šolanja minilo 65 let. Nagel razvoj vseh mogočih sredstev za reprodukcijo zvoka je povzročil tudi to, da je današnje

Slovenski glasbeni pedagogi vaše generacije ste orali ledino današnjim učiteljem. Odločilno ste pripomogli, da so razvoj, razširjenost in kvaliteta glasbenega izobraževanja dosegli zavidanja vredno raven. Se spomnite seminarjev, izobraževanj, ki so odločilno vplivali na vaše pedagoško delo?

V letu 1965 sem se srečala s prvim strokovnim izobraževanjem. Na šolo je prišel priznani ruski pedagog Evgenij M. Timakin in nam predstavil svojo metodo poučevanja klavirja. Bilo je

zanimivo srečanje z drugačnimi pogledi na poučevanje, ki pa ni prineslo ničesar popolnoma neznanega ali novega. Bila je dobrodošla, pa tudi nujna osvežitev, saj smo na Akademiji za glasbo v štirih letih študija imeli le en semester metodike poučevanja klavirja z izpitom, brez literature in brez skript.

Omeniti velja tudi moj prvi obisk Zveznega seminarja za glasbene pedagoge januarja leta 1976 v Cavtatu. Trajal je osem dni, vsak dopoldan je predaval prej omenjeni E. M. Timakin, vsak popoldan pa Jela Kršič iz Beograda, avtorica klavirske začetnice in drugih zbirk za poučevanje klavirja. Srečanje in druženje s številnimi kolegi iz nekdanje skupne države in izmenjava mnenj je bila v tistih časih nova, koristna in zanimiva izkušnja.

Kot dolgoletna ravnateljica SGBŠ Maribor ste doživeli korenite spremembe in posege v slovensko šolstvo. Nam lahko na kratko osvetlite, v kakšnem času ste prevzeli vodenje šole?

V času enega najglobljih posegov v slovensko šolstvo – prehoda v usmerjeno izobraževanje – sem s 1. januarjem 1980 v zares stresnem času kot vršilka dolžnosti prevzela krmilo največje slovenske glasbene šole. Programa glasba in ples sta v usmerjenem izobraževanju doživela vrsto sprememb. Nekatere so bile dobrodošle, druge pa povsem nekoristne in obremenilne. Sledilo je novo ovrednotenje programov, ki je srednji glasbeni šoli v Ljubljani in Mariboru zmanjšalo finančna sredstva. Po dolgem in mučnem dokazovanju se je financiranje vendarle uredilo.

Usmerjeno izobraževanje pa ni imelo samo negativnih posledic, temveč je omogočilo tudi veliko pridobitev. Največja in dobrodošla novost v

srednješolskem izobraževanju je bila povečanje obsega ur glavnega predmeta kar za tretjino. Po tej reformi je imel vsak učenec instrumenta ali petja tri ure pouka na teden. Leta 1981 pa nama je s tedanjim vodjo baletne šole Ikom Otrinom kljub popolnoma neprimernim prostorskim pogojem uspelo izpeljati ustanovitev Srednje baletne šole.

Bilo je veliko zelo raznolikega dela in težav, ki so se skozi 12 let – do 1992 – reševale, nekatere pa tudi uspešno rešile. Mednje štejem izboljšanje delovnih pogojev za SGŠ, ureditev najbolj problematičnih pogojev za delo v centralni stavbi in tudi v nekaterih dislociranih oddelkih.

Pri vsem naštetem ne gre pozabiti na delo z učenci in dijaki. Prizadevati si je bilo treba za ohranjanje in podporo tistih delov pedagoškega procesa, ki so bili kljub zares slabim pogojem za delo na visoki ravni in zelo uspešni.

Majda Jecelj pri pouku

Kakšni so bili vaši občutki ob ponovni vrnitvi v razred?

Veselila sem se dela z učenci. Ponovno sem obiskovala seminarje, plectne šole in (pasivno) mojstrske tečaje. S poučevanjem nisem imela težav, pač pa s številnimi novimi notnimi izdajami,

predvsem pa z razporejanjem časa – vedno je bilo 30 minut prekratkih. Ponovno sem za eno leto nadomeščala svoji nekdanji učenki, tedaj učiteljici na porodniškem dopustu v GŠ Lenart. Septembra 1995 sem se upokojila in do leta 1999 še dvakrat tedensko poučevala v dislociranem oddelku GŠ Ruše.

Bilo je čudovito ponovno vzpostavititi neposreden stik z otroki in mladimi. Poleg tega mi je v teh nekaj zadnjih letih še uspelo motivirati tri učence, da so nadaljevali glasbeno šolanje na srednji stopnji – umetniški gimnaziji – in se kasneje poklicno usmerili. Vsi trije danes poučujejo na glasbenih šolah.

Ste ena od pobudnic ustanovitve slovenske EPTE. Kje ste prvič dobili vpogled v delovanje EPTE v ostalih državah Evrope?

Oktober 1988 sva se s prof. Renato Neuvirt udeležili štiridnevnega ustanovnega kongresa jugoslovanske EPTE v Rovinju. Vodila ga je ustanoviteljica Carola Grindea, pianistka romunskega rodu, pedagoginja in avtorica številnih knjig o klavirski didaktiki, predavali so nam nekateri svetovno znani pianisti, s kratkimi recitali so se predstavili nardarjeni mladi pianisti iz različnih držav članic mednarodnega združenja EPTA.

Nepozabne vtise je zapustila Carola Grindea, ki je na praktičnih primerih pri pouku prikazala metodo sproščanja nesproščenih in krčevitih delov telesa, ki so posledica stresa med nastopom ali pa prešibke kontrole sproščenosti med vajo.

Izjemni pianist Kendall Taylor je predstavil svojo novo izdajo kompletnih Beethovnovih klavirskih sonat s komentarji, obenem pa je demonstriral svojo metodo in poglede na sonato op. 110 pri pouku študentke.

Prisotni pianisti so se tedaj dogovarjali, da bi vsaka od nekdanjih jugoslovanskih republik ustanovila republiško

društvo klavirskih pedagogov, vendar ideja v praksi ni zaživela zaradi bližajočega se razpada skupne države. V Sloveniji je bila ideja udejanjena šele po desetih letih. Bila sem ena od pobudnic za ustanovitev.

Več kot 10 let ste bili podpredsednica EPTE, kasneje imenovani tudi za častno članico, in ste k delovanju društva veliko pripomogli. V čem vidite pomen delovanja takih stanovskih društev, kot je EPTA?

Že prvo leto ustanovitve je tedaj predsednica društva, prof. Tatjana Ognjanović, na odmevnem recitalu na tradicionalni letni konferenci evropskega združenja klavirskih pedagogov EPTA predstavila klavirske skladbe Lucijana Marije Škerjanca in vzbudila veliko zanimanja za njegov klavirski opus. Konferenca je bila tisto leto v Tromsøju na Norveškem. Sledili so domači projekti: vsakoletni klavirski dnevi, ISSTIP, izdajanje biltena dvakrat letno od 2000–2007, koncertni cikel Pianissimo.

Vsakoletna udeležba na mednarodnih konferencah evropskega združenja je ponujala možnost za odmevno predstavitev naših članic in članov in je eden

Carola Grindea in Kendall Taylor v Rovinju

od dragocenih prispevkov k prepoznavnosti naše države na področju pedagoških in umetniških dosežkov.

V času, ko ste bili organizatorica cikla Pianissimo, ste spoznali veliko mladih pianistk in pianistov. Kaj jim je ta cikel omogočal?

Projekt Pianissimo je zelo pomemben in tudi odmeven, saj je v majhni državi premalo možnosti za koncertiranje, potem ko študentje diplomirajo in zapustijo Akademijo za glasbo. Ponudil je možnosti nastopanja z namenom pridobivanja odrskih izkušenj pianistom, ki so že diplomirali. Kasneje smo ponudili možnost nastopov in s tem promocije tudi prvonagrajenim pianistom – solistom in klavirskim duom – II. in III. starostne skupine državnega tekmovanja TEMSIG.

Projekt je nastal po zamisli prof. Hinka Haasa, organizatorji pa smo bili Nevenka Leban Orešič, prof. (2000–2004), jaz (2004–2011) in Dejan Jakšič, prof. (od 2011). Od začetka do danes je bilo s pomočjo RTV Slovenija – programa ARS uresničenih nekaj manj kot 140 koncertov. RTV Slovenija je v Studiu 14 posnel vse nastopajoče v ciklu Pianissimo in na 3. radijskem programu mnogokrat lepo in vzpodbudno ocenil raven koncertov, jih objavil v oddaji *Utrip*, posnetke pa redno predvajal v ciklu oddaj *Mladi koncertant*.

Kako ste spremljali razvoj mladih slovenskih pianistov?

V sedmih letih dela z organiziranjem cikla sem imela privilegij spremljati številne nastope izbranih mladih in nadarjenih pianistov. Izvajali so zanimive, zahtevne programe in jih uspešno predstavljali na različnih odrih po

slovenskih glasbenih šolah. V posebnem spominu so mi ostali koncerti prvonagrajencev državnih tekmovanj. Nekateri izmed nagrajencev so imeli od 8 do 10 koncertov v različnih časovnih obdobjih (Tadej Horvat, Miha Haas, Danijel Brecelj, Ivan Ferčič).

Nastopajoči v ciklu so v večini končali študij in/ali specializacijo na ljubljanski AG, bili pa so med njimi tudi koncertanti, ki so študirali v Parizu, na

Dunaju, v Zagrebu in Baslu. Razlikovali so se po pristopih k izbiri programov in interpretaciji. Prav vsi pa so z veliko resnostjo in odgovornostjo izpolnjevali dogovorjene obveznosti, čeprav so do slej vsi nastopali brez honorarja.

Pred šestimi leti smo cikel prvič predstavili na Klavirskih dnevih, ob mednarodni konferenci EPTA v Ljubljani leta 2010 pa je bil razpisan in izpeljan celo izbor in so se v rednem programu konference s polurnim recitalom predstavili izbrani štirje pianisti.

Z veseljem sem na lanski Noči klavirjev – pravilno bi bilo koncert imenovati Noč pianistov – s Simfoničnim orkestrom RTV Slovenija od izbranih petih nastopajočih solistov slišala kar tri, ki so pred tem sodelovali v koncertnem ciklu Pianissimo. ■